Prof. Muhlis Türkmen'i Anma toplantısı

Tarih: 14 Nisan 2015
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Oditoryumu,
Fındıklı / Beyoğlu

Ece Postalcı: Meslektaşları için *(kendisi bize böyle hitap ederdi)* Muhlis Hoca değil, Muhlis Bey'dir, çünkü Muhlis Bey'in duruşu da mimarisi gibi çağdaştır. Bu toplantıda değerli konuşmacılarımız Muhlis Türkmen'in mimarisi, hocalığı ve sanatçı kişiliği ile ilgili birikimlerini paylaşacaklardır. Bunların yanı sıra Muhlis Bey'in hümanist yönü ve nezaketi ise benim için hoca ile özdeşleşen özellikleridir. Bugün onu sevgi ve saygı ile anıyorum. Ve şimdi toplantının açılış konuşmasını yapmak üzere Sayın Rektör Yardımcımız Prof. Dr. Deniz İncedayı'yı davet ediyorum.

Deniz İncedayı: Çok değerli hocalarım, değerli öğretim üyelerimiz, çok değerli konuklarımız, sevgili öğrencilerimiz sizleri Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörlüğü adına ben de saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. Çok değerli hocamız Prof. Muhlis Türkmen için hazırlanan anma programımıza hoş geldiniz diyorum bir kez daha. Hepinizin tanıdığı bildiği, birçoğumuzun öğrencisi olduğu değerli ve sevgili hocamız Prof. Muhlis Türkmen' i ne yazık ki geçen yıl Eylül ayında kaybettik, biliyorsunuz acımız çok büyük, halen çok büyük… Uzun yıllar boyunca kurumumuzun çok değerli bir hocası oldu Muhlis Hoca; bizlerin yetişmesine, mimarlığa bakışına özel değerler katmış olan hocamızın yeri kuşkusuz hiçbir zaman dolmayacak. Burada kurumumuz adına hoş geldiniz derken Muhlis hocamdan çok kısaca söz etmek çok kolay değil sizlerin de bildiği gibi. Hocanın çok özgün kişiliği mimarlığı sözcüklerle ifade edilecek gibi değil. Muhlis hoca 1946 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümü' nü bitirerek aynı yıl asistan olarak göreve başlamıştı. O yıldan başlayarak kurumumuzda 2003 yılına kadar aralıksız olarak öğretim üyeliği yaptı. Uzun yıllar boyunca eğitime, mimarlığa, kültür ve sanata eşsiz katkılar sundu. İstisnasız hepimizin çok sevdiği saydığı bir kişilik oldu. Bunun ötesinde derin mesleki bilgisini, yeteneklerini hepimizle öğrencileriyle cömertçe paylaştı. Mimari bilgisinin, ustalığının yanı sıra özgün anlatım dili, çizgileri, yorumları, onun duyarlı dünyasının, zarif kişiliğinin ipuçları oldu. Burada değerli konuk konuşmacılarımızdan az sonra çok özel, ayrıntılı bilgiler belgeler üzerinden daha çok şeyler öğreneceğiz. Çok sayıda yarışma çalışmaları, ulusal veya uluslararası ödülleri, bina uygulamaları, önemli yine ulusal ya da uluslararası sembolleşmiş binaları hakkında kuşkusuz bilgiler edineceğiz. Muhlis hoca Mimarlar Odası tarafından verilen ulusal mimarlık ödülleri programında da çeşitli ödüllerin sahibiydi ve birçok yayınının, sergilerinin yanı sıra kurul üyelikleri, hepimizin bildiği gibi kurumumuzdaki idari görevleri de üstlenmişti. Tüm bu çok kapsamlı çalışmalarının yanı sıra çok değerli bir ressam, mimari desenleri belgesel niteliği kazanmış bir sanatçıydı

kuşkusuz Muhlis hoca. Mesleğinin her alanında eğitimde, uygulamada, sanat ve kültürde böylesine yoğun emekleri olan Muhlis hocayı burada bu kadar kısaca anlatmak anlamsız geliyor biliyorum ama kurum olarak sorumluluğumuza sahip çıkarak sonrasında da onun eserlerinden bir sergiyi, yayını hedefleyerek çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Muhlis hoca, her öğrencisi çok iyi bilir ki bir hoca olarak meslek tutkusunu paylaşabilen, karşısındakine verebilen, mesleğe insan değerleriyle toplum yararı ve çevre duyarlılığı açılarından bakan ve böyle bakmasını öğreten bir hoca, özel bir kişiydi, bir arkadaştı. Kendisi bugün aramızda olmasa da öğrettikleri hep bizimle kalacak. İzleri izlenecek, mesajları yeni kuşaklara aktarılacak. Sözlerimi tamamlarken biricik hocamın anısı önünde saygıyla eğiliyorum. Onun eserlerini ve düşüncelerini genç kuşaklara ve öğrencilerimize aktarabilmeyi kurum olarak bir görev bileceğimizi bir kez daha vurgulamak istiyorum. Anma programına katılan herkese çok teşekkür etmek istiyorum. Çok değerli konuk konuşmacılarımıza özellikle teşekkürlerimi iletiyorum. Tüm katılımcılarımıza, anma programını gerçekleştiren Mekan Organizasyonu ve Donatımı Bilim Dalı'na ve organizasyonda emeği geçen tüm değerli arkadaşlarıma huzurlarınızda tekrar teşekkür ederim. Saygı ve sevgiler sunarım, teşekkürler.

Ece Postalcı: Şimdi konuşmasını yapmak üzere sayın dekanımız Prof. Dr. Güzin Konuk'u davet ediyorum.

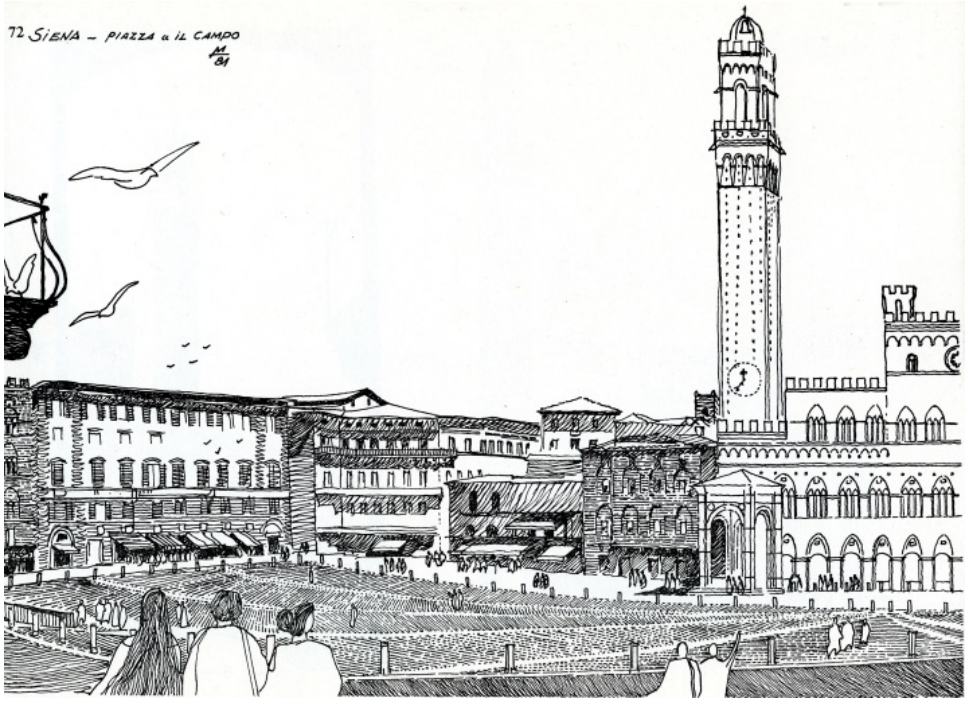
Güzin Konuk: Değerli hocamız Muhlis Türkmen anısına bugün çok önemli bir toplantıda bir araya gelmiş bulunuyoruz. Sevgili dostları, değerli Mimar Sinan Üniversitesi'nin öğretim üyeleri, sevgili öğrencileri, tüm dostları ve katılımcılara Mimarlık Fakültesi adına hoş geldiniz diyorum. Biliyorsunuz kişiler kurumları vaat eden değerler. Kurumlar onları temsil eden, onları var eden, onların kimliklerini oluşturan önemli kişiler olmazsa hiçbir şey. Yani bu binalar, bu yapılar mutlaka hepimize kolektif bellek adına çok önemli katkılar getiriyor. Ama biz onları hep kişilerle birlikte anıyoruz. Değerli hocamız Muhlis Türkmen hocamız da gerçekten kimliğiyle, kişiliğiyle öğrencilere, kurumumuza çok önemli katkılar veren o sade, duyarlı ama derin yapısıyla eğitimi, sevdiklerini ve birikimini paylaşan çok önemli bir öğretim üyesi. Bugün 1. Yılında hep beraber onu bir kez daha kaybetmenin acısıyla ama sürdürebilir bir şekilde bize bıraktığı, kurumumuza bıraktığı değerleri hep beraber paylaşacağız. Çok önemli değerli dostlarının, onunla birlikte çalışmış akademisyenlerin, onun yetiştirdiği öğretim üyesi olan öğrencilerinin ya da gerçekten onunla birlikte çalışan, onunla birlikte olan değerli dostlarının bir arada olduğu bir gün. Hepinize hoş geldiniz diyorum. Deniz hocam çok güzel bir şekilde onun bize olan katkılarını dile getirdi. Ben inanıyorum ki bugünkü bu oturumda da yer alan ve yine salonda yer alan değerli konuklarımız çok özel, çok önemli bilgileri bizlerle paylaşacak ve bizde kurumumuzu gerçekten Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesini bizim hatırladığımız şekilde akademiyi akademi yapan, kimliği kişiliği birlikte oluşturduğu değerlerle birlikte bir kez daha anacağız. Hepinize hoş geldiniz diyorum, değerli katkılarınız için şimdiden kurumum adına teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

Ece Postalcı: Şimdi Mekan Organizasyonu ve Donatımı Bilim Dalı tarafından düzenlenen bu toplantının yöneticiliğini yapmak üzere Figen Kafescioğlu'nu ve hocamızla ilgili anılarını paylaşmak üzere değerli konuşmacılarımız Esad Suher, Cengiz Bektaş, Ataman Demir ve Önder Küçükerman'ı davet ediyorum.

Figen Kafescioğlu: Değerli katılımcılar, çok değerli hocalarımız, misafirlerimiz ve öğrencilerimiz tekrar hoş geldiniz. Konuşmalara geçmeden önce sizlere iki konuyu aktarmak istiyorum. Bunlardan birincisi Sayın Mimar Nuran Türkmen, sevgili hocamızın eşi bu toplantı hakkında kendisiyle görüştüğümüz ilk andan itibaren katılmayı heyecanla beklemesine rağmen geçtiğimiz hafta geçirdiği bir rahatsızlık

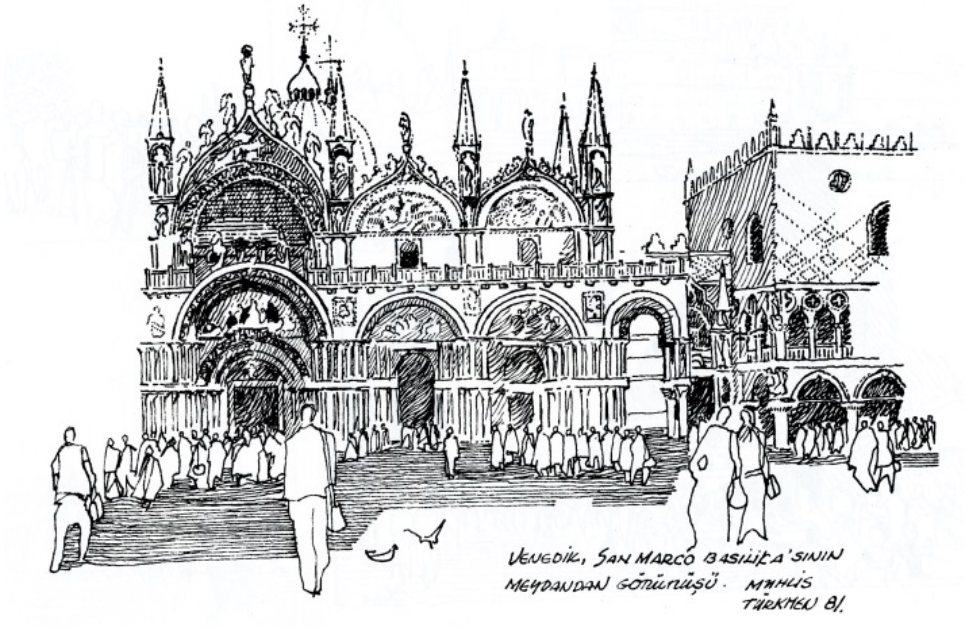
dolayısıyla burada olamadı bugün. Rahatsızlığı geçici ve kontrol altında ancak doktorun tavsiyesi üzerine istihratine devam ediyor. Bugün bu toplantıya katılan herkese teşekkürlerini ve selamlarını iletmemi ve çok istemesine rağmen katılamadığı için üzgün olduğunu söylememi benden istedi. İkinci aktarmak istediğim konu da Sayın İlhami Turan hocamızın da sonradan çıkan ve tarihini değiştiremediği bir toplantıya katılması gerektiği için bugün aramızda olamadığı. Bizim bu toplantıyı yapmaktaki hedefimiz öncelikle çok değerli ve sevgili hocamızın kendisini tanımış olan herkesin paylaştığı duyarlı ve zarif kişiliğini kendisi ile aynı ortamda bulunmuş olanlar ile birlikte anmak, dile getirmek. Bununla birlikte mimarlık eğitiminde benimsediği özellikleri ortaya koymak, mimarisinin temel yaklaşımları hakkında konuşabilmek ve en önemlisi de kurumumuzun eğitim geleneğinin yapı taşlarından birinin özelliklerinin gelecek kuşaklara aktarılabilmesi adına bilgileri kayıt altına almaktır.

Kısaca Prof. Muhlis Türkmen'in özgeçmişine göz atmak gereği duyuyorum. Çoğumuz mutlaka biliyoruz ama genç arkadaşlarımızın, öğrencilerimizin olduğunu da gözeterek bunu yapmak gerektiğini düşünüyorum. Muhli Türkmen 1941 yılında öğrenci olarak girdiği Akademi'den 1946 yılındaki mezuniyetini takiben eğitimci kadrosuna geçmiş, 1990 yılında emekli olmuş ancak 2003 yılına kadar eğitimci olarak 62 yıl bu çatı altında bulunmuştur. Hocamız eğitimciliği, mimarlığı ve sanatçılığı ile Türkiye'nin modern mimarlık serüveninde etkin role sahip mimarlardan biri idi. Katıldığı 50'nin üzerindeki mimari proje yarışmalarının çoğunda ödül almış ve önemli sayıda projesi de uygulanmıştır. Uygulanan yapılarının en çok bilinenlerinden bazıları 1958 Brüksel Dünya Fuarı'ndaki Türkiye Pavyonu, 1963 Lizbon Büyükelçilik Binası, 1966 İzmir Agamemnon Kaplıca Merkezi ve 1972 İzmir Resim Heykel Müzesi ile Ege Üniversitesi'ndeki Atatürk Kültür Merkezi gibi yapıların yanı sıra çeşitli anıtlar, banka binaları, konutlar ve birçok diğer yapıları. Akademinin tüm sanat birimleri ile birlikte soluk alıp verdiği yıllarda kurumda öğrenim görmüş olan Muhlis Türkmen 1941 ve 46 yılları arasında 50'ler modernizminin mimari tasarımının diğer temel sanatlarla birlikte bir bütün oluşturduğu yaklaşımını benimsemişti. Ve bu eğilimle 1947'den itibaren yarışmalarla elde ettiği birçok projede ve diğer uygulamalarında akademinin mimarlık, resim, heykel ve iç mimarlık ocaları ile birlikte gruplar kurarak çalışmış idi. Affan Kırımlı, Utarit İzgi, Muhteşem Giray, Hamdi Şensoy, Muammer Onat, Orhan Şahinler, Mete Ünal, İnal Göral, Cengiz Eren, Fatih Gorbon bu isimlerden en çok birlikte çalışmış olduğu isimlerdir. Bedri Rahmi Eyüboğlu, Hüseyin Gezer, Şadi Çalık, Sabri Berkel, Devrim Erbil gibi değerli sanatçılarla da çalışmıştır. Muhlis Türkmen'in mimarlığının diğer önemli belirleyicisi kendi ifadesiyle çağdaş mimarinin gelenekselin taklidi olmaktan uzak durarak geçmişten gelen mimari ögelerinin özüne inerek modern mimari ile senteze gitme çabasıdır. Prof. Arif Hikmet Holtay'ın asistanı olarak başladığı akademik hayatına Bina Bilgisi ve proje atölyelerinde devam eden Muhlis Türkmen 1976 yılında Mimarlık Bölümünde İç Mekan Kürsüsünün yani bugünkü Mekan Organizasyonu ve Donatımı Bilim Dalı'nın kurucuları arasında yer almıştır. İyi bir mimari düzenin yaratılması için yapının içi ve dışının birlikte sağlam bir bütünlük içinde ele alınması gerektiğini söyleyen Muhlis Türkmen mimarın hem sanatçı hem de fen adamı olduğunu söylerdi. Bizler 80'li yıllarının sonlarından itibaren bu yaklaşımın benimsendiği bir ortamda hocamızın bizleri meslektaş olarak nitelediği deneyim ve mimari yaklaşımını aktardığı bir ortamda Nihat Güner *(yakın zamanda maalesef kaybettiğimiz Nihat Güner hocamız)*, Mustafa Demirkan, Tuna Alp ve Fatih Gorbon ile birlikte bu ortamda eğitimimizi sürdürdük. Muhlis Türkmen mimarlık öğretiminde proje atölyelerinin esas olduğuna hem öğrencilerin hem de hocaların yetişmesi açısından büyük önem taşıdığına inanırdı. Kendisi mimarlıkta sanat eğitiminin önemini de sıklıkla yineler ve Mimar Sinan Üniversitesi'nin Mimarlık Bölümü'nün YÖK sonrası

"İtalya'dan Çizgiler" kitabından desenler.

Venedik

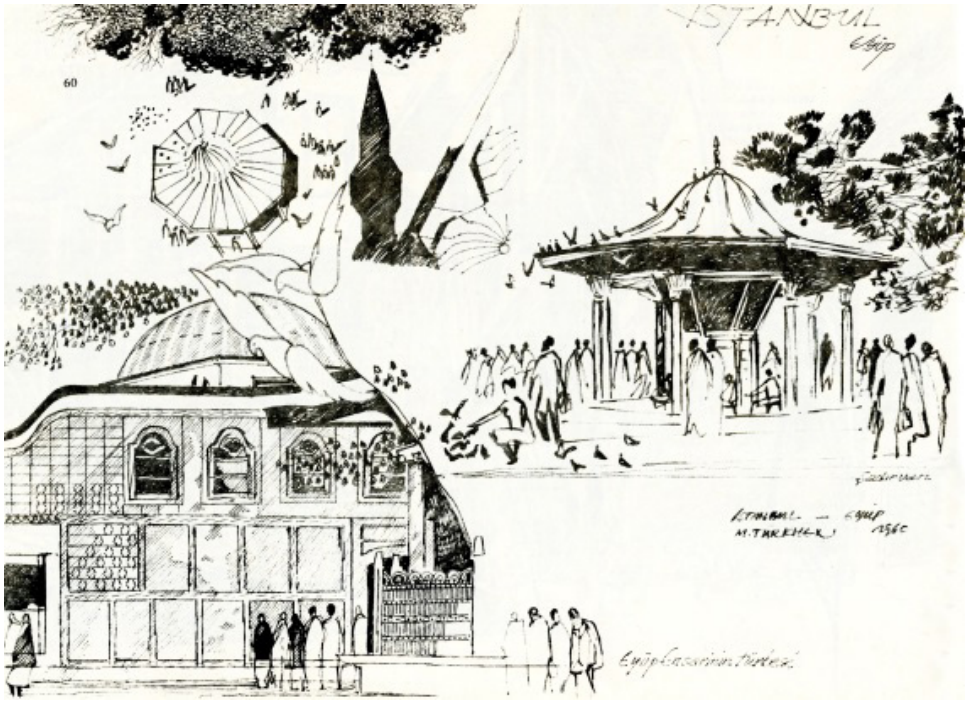

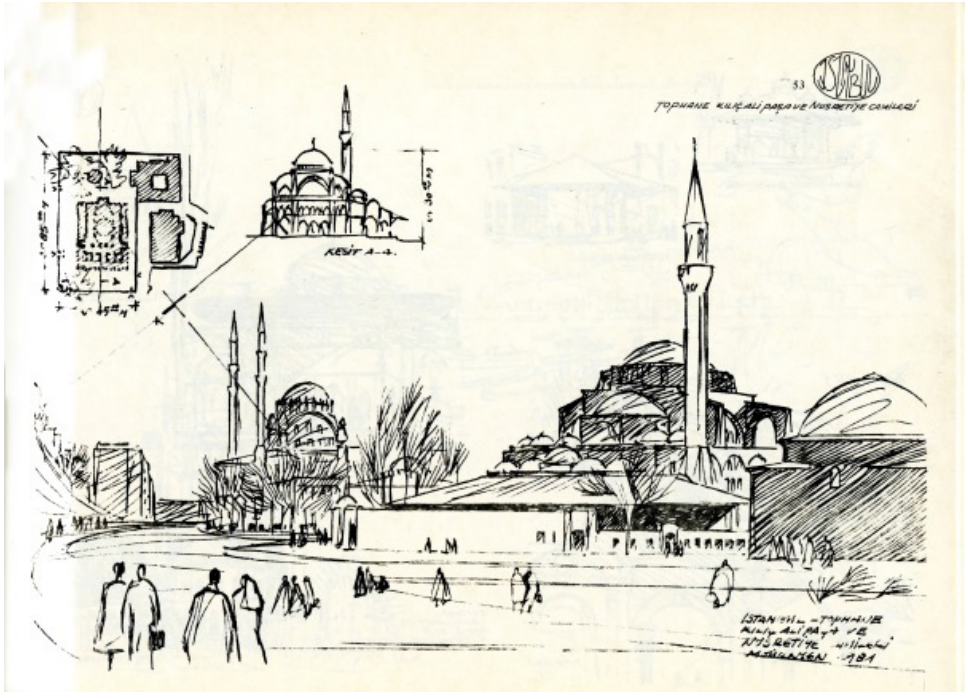
değişen programında geri planda kalan sanat eğitiminin kuvvetlenmesi için 1. sınıf öğrencilerine Temel Sanat Eğitimi dersinin verilmesini hedefleyen Çizim Anlatım Teknikleri dersini de Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyeleri ile birlikte hazırlayarak programa eklenmesi konusunda öncülük etmişti. Kendisinin "bir mimarın sade ve mütevazı çizgi aktarmaları" olarak tanımladığı Türkiye'den ve Avrupa kentlerinden birçok mekanın ve Mimar Sinan'ın yapılarının desenleri, onun, yapılara yaşamın geçtiği iç mekanlara ve insanlara duyarlı çizgileri, sanatçı kimliğinin yansıdığı belgelerdir. Muhlis Hoca'nın mimarlık eğitimini öğreten kadroya önerilerinden bir diğeri de öğrencilere önce meslek sevgisinin ve heyecanının aktarılması gereği idi. Bunun gerçekleşmesi için de öğretimin merkezi olan atölyelerde öğrenci ve hoca arasında karşılıklı saygı ile kurulan iletişimin önemini her zaman vurgulamıştır. Onunla birlikte çalışan herkesin bildiği gibi Muhlis Türkmen, her fikri dinleyebilen alçakgönüllü davranışı ile bu ifadenin aynı zamanda uygulayıcısı olmuştur.

Toplantımızın konuşmacıları Devlet Güzel Sanatlar Akademisi atmosferinde 50'li yıllardan itibaren hocamız Muhlis Türkmen ile çeşitli sebepler ile iletişim içinde bulunmuş, kurumumuzun geçirdiği dönüm noktalarında bir arada olmuş eğitimci ve meslek insanları. Şimdi öncelikle sözü Sayın Esad Suher hocamıza vermek istiyorum. 1957 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Fakültesi'nden mezun olan Esat Suher, Berlin'de yaptığı çalışmaların ardından 1959 yılında Bina Bilgisi kadrosuna katılmıştır. Kurumumuzda çeşitli idari görevler de üstlenmiş olan hocamız '97 yılında emekli olmuştur ancak eğitime desteğini halen sürdürmektedir. Ve mezuniyetinden itibaren çeşitli mimari proje yarışmalarına katılan ve ödüller almış olan Esad Suher uygulanmış birçok yapının da mimarıdır. Kendisinden öğrenci olduğu dönemin akademisi ve Muhlis Türkmen hocamız ile ilgili aktarmak istediklerini dinleyebilirsek memnun olacağız. Buyurun hocam…

Esad Suher: Sayın ve sevgili hocamız Muhlis Türkmen'in kaybından ötürü kendisine Tanrı'dan rahmet yakınlarına öğrenci ve meslektaşlarına baş sağlığı ve sabırlar dilerim. Işıklar içinde yatsın, mekanı cennet olsun. Akademi yangınından sonra akademi bölümleri farklı semtlerde ve binalarda eğitimlerini sürdürebildiler. 1951 yılında Akademi binasının restorasyonu bitene kadar eğitim bu düzensiz ortamda böylece sürdü. Mimarlık Bölümümüz de Yıldız'da Eski Saraylar Okulu olarak bilinen halen Yıldız Üniversitesi'nin girişinin sol tarafında bahçe içerisinde yer alan binada eğitim etkinliklerini sürdürdü. O yıllarda henüz Barbaros Bulvarı yapılmamıştı. Ve bugün Barbaros Bulvarı'nın yer aldığı bölge tamamen eski ahşap binaların oluşturduğu bir eski Osmanlı mahallesiydi. Ve biz Yıldız'a bu mahallenin içerisinden geçerek yürüyerek bütün o bölgeyi izleyerek eğitim için binaya erişirdik. 67 yıl önce Mimarlık Bölüm Başkanımız ve Bina Bilgisi Bölüm Başkanı hocamız Arif Hikmet Holtay'dı. Hocamızın asistanları da şimdi hepsi rahmetli olan Sayın Veysi Selimoğlu, Sayın Mahmut Bir, Sayın Affan Kırımlı ve sevgili hocamız Muhlis Türkmen'di. Muhlis Hoca'yı yedek subaylık görevini yeni bitirmiş genç bir asistan olarak tanıdım. Herkese karşı çok nazik, mütevazı, görevini sevgi ile yapan, öğrencilerinin problemlerini çözmek için daima candan yardımcı olan samimi tutumu ile bütün öğrencilerinin saygısını ve sevgisini kazanmıştı. Akademik hayatının dışında da çok yetenekli ve başarılı bir mimar olarak mesleki faaliyetlerini sürdürüyor, hepimiz bu başarılarını hayranlıkla izliyorduk. Muhlis Hoca bizim ona hitap tarzımızla Muhlis abimiz daha sonra proje hocası olarak görevini sürdürmeyi emekli olana kadar devam etti. Öğrencilik dönemimiz bittikten sonra Muhlis Hoca ile müşterek mesleki çalışma yapma şansı buldum. O dönemlerde ülkemizde henüz turizm konularında yeterli bir çalışma söz konusu değildi. Ziraat Bankası'nın desteğiyle kurulan Turizm Bankasının mimarlık bürosunda ne yazık ki bugün hayatta olmayan çok değerli meslektaşlarımız Sayın Orhan Çakmakçıoğlu, Sayın Bedri Köktem, Sayın Bülent

Serbest ve hocamız Sayın Sedad Hakkı Eldem ile hocamız Muhlis Türkmen'le beraber çalışma fırsatını buldum. Onlardan öncelikle Muhlis Hoca'dan çok şey öğrenme fırsatını buldum. Daha sonraki yıllarda akademiye asistan olduktan ve 1997 yılına kadar çeşitli etkinliklerle süren akademik hayatımda da sayın ve sevgili Muhlis hocamız, Muhlis Ağabeyimiz ile birlikte eğitim çalışmalarına boğulmaktan gurur duyuyorum. Kendisine Tanrı'dan rahmet yakınlarına, sevdiklerine sabır ve başsağlığı dilerim. Saygılarımla.

"Türkiye'den Çizgiler " kitabından desenler.

Figen Kafescioğlu: İkinci olarak Sayın Cengiz Bektaş'tan rica edeceğiz konuşmasını… Mimar Cengiz Bektaş, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi İç Mimarlık öğreniminin ardından Münih Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nden 1959 yılında mezun oldu. 63 ve 69 yılları arasında girdiği mesleki yarışmalardan çeşitli dereceler alan Cengiz Bektaş Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi mimari örnekleri arasında sayılan birçok yapı tasarladı. Ankara'da Türk Dil Kurumu Binası gibi ulusal mimarlık ödüllerine sahip yapıları olan ve hepimizin bildiği gibi edebiyat alanında da ödüllere, eserlere sahip olan Cengiz Bektaş üniversitemiz Şehircilik Bölümü'nde ve Güzel Sanatlar Fakültesi'nde halen ders vermektedir. Buyurun hocam.

Cengiz Bektaş: Çok teşekkür ederim. Gerçekten ilginç bir şey oldu benim için çünkü bu konuşma için çağırıldığımda düşündüm onu muhakkak benden çok daha iyi tanıyanlar var. Ama sonra da o düşünceyi sürdürdüğümde öyle ilginç noktalarda birlikteliğimiz daha doğrusu düşünce birlikteliğimiz olmuş ki bunları söylemeliyim diye düşündüm.. Benim Muhlis Ağabey'i ilk tanıyışım biz daha mimarlık bölümünü kazanmışız sınıfı doldurmuşuz 80 kişi falan vardık. Sonradan bir 70 kişi daha aldılar unutmadıysam. Ve Muhlis Ağabey biz gürültü yapıyoruz duruma hakim olsun diye yukarı yollanmıştı. Orda konu açmak için dedi ki: "Başka bir üniversiteyi kazanıp da buraya gelen var mı?" Ben elimi kaldırdım ama çok doğaldı benim davranışım çünkü gerçekten böyle düşünmüştüm. Teknik Üniversite'yi kazandım fakat mimarlık eğitimini burada yapmak istiyorum çünkü bütün öteki sanat dallarıyla beraber olmak istiyorum. Bu sonra onun yaşamında bir ilkeydi. Ve daha ilk günden böyle bir karşılaşma sanıyorum bir sempatiyi de doğurdu çünkü ben onun öğrencisi olmadım çünkü biz öğrenciyken o asistandı. Arif Hikmet Bey'den birçok şey öğrendik ama onun yardımcılarından biri olarak ancak bizimle ilişkiyi kurabiliyordu. Bu çok önemli bir noktaydı, ben mesela "meslektaşım" lafını ilk kez Münih'te Profesör Bieber'dan duydum. O zaman dünyada en iyi tiyatro mimarı seçilmişti. Meslektaşım sigara içiyor musunuz dedi bana paketini uzattı, çok şaşırmıştım. Böyle bir davranışı ancak Muhlis Abi' den gördük. Bakın daha saymam gereken ne kadar isimler olduğu halde onu söylüyorum. Onun içinde o çok haklı olarak çok insan için Muhlis Ağabey'di. Çünkü olduğu her şeyin önünde iyi bir insandı Muhlis Abi. Her şey olabilirsiniz ama tüm davranışlarını inceleyenlerce iyi bir insan olarak nitelenmek sanıyorum en değerli şey. Hele bu tanımlamayı öğrenciler yapıyorsa. Bizim için gerçekten Muhlis Ağabey idi. Çünkü öğrencilerine gerçek bir ağabey gibi davranıyordu. Bunun ne demek olduğunu kendim de yıllar yılı öğreten biri olmaya çalıştığımda anladım. Öğrenciye sevgi ile bakabilmek, arada iyi gitmeyen bir şeyler olduğu zaman bile ona sevgi ile bakabilmek en önemli niteliği olmalı bir öğretmenin, bir hocanın ne derseniz deyin. Böyle bir sevgiyi gerçekten yapmacıksız gösterirdi Muhlis Ağabey. Ve öğrenci de bunu hemen ayrımsardı hemen duyumsardı böyle bir şeyi. Benim dediğim gibi kendi hocam olmadığı halde nasıl bunları söyleyebiliyorum diye düşündüm kendi kendime.

Sabahattin Eyüboğlu'nun bize öğrettiği bir şey vardır. Bir insanı sana yaptığı ile değerlendirme, ölçülendirme, o insanın başka insana yaptığıyla değer yargılarını ver evet biz onlara tanık olduk bir yerde. Muhlis Ağabey'in odasına girip çıkardım söylediğim ilişkinin daha başlangıcında bir sevgiye dayalı olarak oluşmasından ötürü. Çizdiklerine bakardım. O sıralarda şeyi yapıyordu Kurtuluş'taki Garanti Bankası'ydı zannediyorum. Gider o yapıyı, o çizgilerle o yapı arasındaki ilişkiyi görmeye çalışırdım. Ve orada da bir şeyin ayrımında olduğumu sanıyorum. Hatta biraz da erken gene burada yaptığım bir konuşmada söylemiştim. Geleneğe eklenmek diye bir konuşmaydı o. Ve orada şuna inandığımı, geleneğe eklenebilmek için çağdaş olmak gerektiğini, çağdaş olmadan bir takım biçim aktarmalarıyla gelenekçi olduğunu zanneden insanlara birazcık şaşarak baktığımı biliyorum. Ve Muhlis

Ağabey böyle birisiydi. Onun için gerçekten yalnızca bu davranışıyla modernliğin içine doğmuş, biz hatta bizden önceki o zaman ağabeylerimiz olarak ne biliyim bir yerde Doğan Tekeli yarışma kazanmış, öbürü tarafta Güngör bilmem ne yapmış. Bütün bunları izlerken, bu söz yol gösterici olmuştur. Yarışmalarda dereceler alması Lizbon'da onlar birinci olmuştu, biz de 3. olmuştuk. Onun için iyi incelemiştik bir takım şeyleri. İnanın en az kendisinin sevindiği kadar bizi de sevindiriyor idi.

Asistanken bir hocamızın trafik kazasında yaşamını yitirmesinden sonra var olan asistanlardan bir tanesi hoca olacaktı. Benim anımsadığım kadarıyla akademideki ilk öğrenci davranışı yahut ta hareketi yahut ta ne derseniz deyin oydu. Biz hepimiz Muhlis Ağabey hoca olsun diye uğraştık. O hoca oldu ama ben gene onun öğrencisi olamadım çünkü ben yurtdışına gittim. Ama yurtdışında da onun için önceden söyledim bir takım şeyleri yani meslektaşım lafı bir öğrenciyi nasıl etkileyebilir onu ben yaşadım. Çünkü burada da bir yöneticimiz vardı hiç utanmadan söyleyeyim, ayıplayın hatta beni ben sigara içiyordum 15 yaşından beri ve akademide sigara içmenin yasak olduğunu öğrenince zorunlu olarak pipo içtim. Ve bahçede içtim hep hiç yapının içinde gerçekten inanın hiç içmedim. Elimle kapatır söndürür öyle girerdim içeri ama 4 kere sigaradan ihtar aldığım için yazıktır adım yazıldı; "Cengiz Bektaş, filan numaralı, sigara içtiğinden ihtar almıştır". Halbuki hiç içmedim gerçekten. Sonra buradan Muhlis Ağabey gibi bir hoca ile karşılaşıyorsunuz Münih'te o da size meslektaşım diyor ve de üstelik sigara içer misiniz diyor yani paketini uzatıp. Bunun ne kadar önemli bir şey olduğunu o zaman gerçekten, o zaman yaşadım ve insanı nasıl etkilediğini… Ve daha sonraki çalışmalarda da durmadan karşılaştığım şey kopya etmeden, çağdaş düşünceler içinde ama bizim kültürümüzün ilkelerini iyi kavramış olarak çalışmanın gerçekten ilk ateşini dediğim gibi sınıf hocam olmadığı halde ondan aldığımı söyleyebilirim. Bu da bugün sanıyorum çok iyi anlaşılabilecek bir şey, özellikle bugün. Yani bilmem ne tepesine camii yapanların 2250 odalı bir şeyler yapanların neyse o ve onları gerçekten Osmanlı Selçuklu komik bir takım laflarla tanımlamaya çalışanların dünyasında düşünün Muhlis Ağabey'in yeri ne kadar özel… Ve onunla birlikte proje yapmış insanları kıskanmamak olası değil. Çok açıklıkla söylüyorum çünkü gerçekten çağdaş olanı dillendirmiş bir insan yalnız yazarak çizerek değil deseninden projesine kadar bunu onda görebiliyoruz. Daha sonra öğrencilerinin hepsinde de izlediğim gibi az önce söylediğim şeyin sevilmeyi kendisi amaçlamadan sevildiğini öğrencilerinde gördüğümüzde bunun ne kadar önemli bir nitelik olduğunu söyleyebilirim. Onun desenlerine baktığınız zaman gerçekten o insanın yüreğini duyuyordunuz, belki siz daha başka türlü davranmış olabilirsiniz ama bize ne güzel desenler bıraktı. Ben arada bir onun desenlerine acaba başka neyi görmüş diye baktığımı biliyorum. Bundan sonra ancak borçlu olduğum bir teşekkürü yapmak istiyorum. Biz müzikçi öldüğü zaman neredeyse İstanbul'un altı üstüne geliyor. Bir futbolcu bir gol attığı zaman yani alakasız belki rastlantı, ortalık, her gazetenin ikişer sayfası onunla dolu oluyor. Muhlis Ağabey'i anmayı planladığınız için ve bunu örgütlediğiniz için benim asıl yuvam olan bu okulu kutluyorum. Yürekten kutluyorum. Çok teşekkür ediyorum.

Figen Kafescioğlu: Çok teşekkür ederiz Sayın Cengiz Bektaş'a. Şimdi hocamız Önder Küçükerman'a sözü vermek istiyorum müsaadenizle. Küçük bir özgeçmişle devam edeceğim. Sayın Profesör Önder Küçükerman 1965 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun olmuştur. 1971 yılında Uygulamalı Endüstriyel Sanatlar Yüksekokulu, Endüstri Sanatları Bölümü'nü kuran Küçükerman 1982'de de Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü Mimar Sinan Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölüm Başkanı olmuştur. 2006 yılına kadar sürdürdüğü bu görevinin yanı sıra birçok firma ile birlikte endüstriyel ürün tasarımı alanında tasarımcılık, koordinatörlük, idarecilik gibi işler yapmıştır. Bunlardan başka, yayınlanan 50'den fazla kitabının

konuları arasında endüstriyel tasarım ile birlikte mekânla ilgili çalışmalar da önemli bir yer kaplamaktadır. Çok özetle söylediğim bu çalışmalarına ek olarak da üniversitemizde eğitime katkıda bulunmakta olan hocalarımızdan birisidir kendisi, buyurun lütfen…

Önder Küçükerman: Efendim ben Cengiz'in en sonda söylediği teşekkürü baştan yapmak isterim. Muhlis Bey sessizce kenarda durur gibi görünen ama son derece özel bir şahsiyetti. O bakımdan hakikaten sizlere teşekkür ederim. Önemli bir modeldir.

Efendim 20 yıl kadar önce Bodrum'da tekne ile ilgili bir belgesel çekiyordum. Bu çekim sırasında en iyi direk diken ustayı aradık. Yaşlı belki ilkokul okumamış Dargan diye birini bulduk. Herhalde 20 kuşaktan beri tekne üreten bir adamcağız. Benim önümde bir direği dikiyorlar. Biliyorsunuz tekne adı teknik olan tek üründür. Çünkü gerçek olmazsa yürümez şakası yok. Bunun da en kritik parçası direk. Dargan çektiğim fotoğraflarda bu yaşlı insan teknenin burnunda duruyor ve şöyle eliyle şöyle şöyle yapıyor. Onun önünde daha genç bir çocuk var. O da elinde bir iple küçük bir çocuğu direğin tepesine çekiyor. O da ipleri bağlıyor. 3 kişi. Dinlenirken bir ara sordum "Dargan sen hep üç kişi mi çalışırsın böyle direği dikmek için?"." Evet hocam" dedi. "Niye?" dedim. "Efendim ben şimdi tecrübeliyim" dedi. "Fakat gücüm yok onun için ben teknenin burnunda duruyorum biraz sağ biraz sol diyorum. O öndeki benim oğlum o şimdi kuvvetli fakat tecrübesi yok bir de direği kırmadan yukarı çekebilecek hafif birine ihtiyaç var o da onun oğlu" dedi. "Dolayısıyla böyle dikiyoruz direkleri" dedi. "Aman o direkteki çocuğun durumu tehlikeli değil mi ? yani başkasının oğlunu çeksene ya" dedim. "Olur mu hocam" dedi." Bu ilkokul okumamış adam, biz bir aileyiz. Hocam hocam" dedi "karışık işten bahsetmiyorum bir direği düz dikmekten bahsediyorum. Ben tecrübeyim, oğlum güç, onun da oğlu yeni kuşak" dedikten sonra şunu da ilave etti: "Ama herkesin de doğru yerde durması kaydıyla" dedi. Bunu hafızama kaydettim. Bugün Muhlis Bey'i konuşmak üzere bir arada bulunmamız nedeniyle bu örneği vermek istedim. Muhlis Bey ilginç bir şekilde üçü birdendi. Hem direğin tepesindeydi, hem ipi çekiyordu, hem de arkadan dengeyi koruyordu.

Pek çok kıymetli hocamız vardı; 1950'lerin 60'ların Akademisi'nden bahsediyorum. Her 7-8 metrede bir Türkiye'nin yıldızları oturuyordu. Böyle bir şans bir daha Türkiye'de nasıl oldu bilemiyorum ama biraz zor olur. Ama bunların hepsi böyle değildi. Bazıları sadece direğin ucundaydı, bazıları sadece ipi çekiyordu, bazıları sadece burunda durup biraz sağ biraz sol diyordu. Dolayısıyla garip bir şekilde ben Muhlis Bey'in öğrencisi olmadım. Ama biz gizli gizli onun kapısı açıkken içeride nasıl çizdiğine bakardık. Kopya çekerdik, çalışmasını gözler ve kopya çekerdik. Nasıl oluyor da bir adam oturup şöyle iki eliyle kağıdı tutup şak diye pergelle düzgün çizgiler atıyor, fırçayı alıp şöyle sürüyor lekesiz boya atıyor. Sonra onu bırakıyor hesap yapıyor. Üçü birden dediğimiz bir iş yapıldı. Tabi Muhlis Bey'e baktığım zaman aslında arkada bugün bugünkü özellikle genç kuşaklara üç tane arkad platform verebileceğimi düşünüyorum. Birincisi Muhlis Bey 1948 yangınından sonra yeniden biçimlendirilen Akademi'nin özeti gibi bir insandı. Zarif, çalışkan, yenilikçi, sağını, solunu, geçmişini iyi bilen ve gerçek bir kibar insan. Dolayısıyla o bakımdan o yılların Akademi hocaları da genel olarak bu özelliklerin büyük bir kısmına sahip insanlardı. Onun için ben Muhlis Bey dediğim zaman arkadaki düzinelerce son derece kıymetli isimlerin içinden ayıramıyorum. Çünkü bu insanlar yan yana olan odalarda hatta bazen yan yana olan masalarda hem birbirlerine rakiptiler hem arkadaştılar hem de bütün dünyaya rakiptiler. Bu çok ilginç bir olaydır, bir klik olayı yoktu. Birisi bir ödül kazandığı zaman bütün Akademi şereflenirdi. Ve Muhlis Bey bu şereflenme olaylarından epeyce doğrusu hissesi olan bir kişidir. Yarışmaya hazırlananlar eyvah Muhlisler giriyor deyip vazgeçtiklerini çok iyi hatırlıyorum.

Kesin vazgeçiyorlardı yani vazgeç girmeyelim diye dolayısıyla Muhlis Bey benim gözümde Güzel Sanatlar Akademisi'nin yıldız olduğu o dönemin bir centilmen mimarıdır tam kelimenin anlamıyla. İkincisi hoca olarak bizim hocamız olmadığı halde ne zaman başımız sıkışsa oraya kendisine giderdik. Gitme sebepleri de çok garip olurdu. Karım buraya bu konferansa gelirken; o da Akademi'den mezundur, "Aman şunu söylemeyi unutma" dedi. "Ben aldığım ilk işin keşif ve metrajını ona gittim masasına oturduk koca bir binanın keşif ve metrajını oturdu benimle yaptı, hadi kızım başarılar deyip gönderdi." dedi. Yani birisi gelip bir şey istiyorsa onu çözmek onun için bir şeydi yapılması gerekiyordu. Çünkü hem direğin ucunda hem üstünde hem arkasında hem teknenin burnunda o dengeyi kurabilmek çok zordur. Daha sonra kader beni böyle önemli bir fakülteye iki dönem dekan yaptı. Tabi bu çok kıymetli hocaların ağırlığı altında ezildiğimi bugün hatırlıyorum. Bir fotoğraf çektirmek üzere yan yana geliyorsunuz arkada öyle bir fon var ki o dehşet biraz. Bunların içerisinde Muhlis Bey en dostça yaklaşanlardan birisi olmuştur. Üstelik ben en rakiplerden birisi olan Utarit İzgi'nin ince yapı asistanıyım. Etrafa kan kusturuyoruz sınavlara girdiğimiz zaman Ataman *(Demir)* hatırlar beyaz önlüklerimizle altı kişi giriyoruz. Herkes ağlayarak çıkıyor dışarıya. Sınavın sonunda akşam yüzü gözü akmış insanlar, perişan ediyoruz herkesi. Böyle bir dönemde Muhlis Bey'in odasından çıkanların hepsinin yüzü gülüyor problem çözülmüş, mesele halledilmiş el sıkılmış hadi güle güle denmiş. Dolayısıyla Akademi'nin o çok sert aynı zamanda olduğu bir dönemde dostça uzanan bir eldi Muhlis Bey. Sürekli olarak eli böyleydi. Kim ne isterse hemen elini uzatırdı ve bunu zorlayarak veya senin çok güzel söylediğin bir cümle olarak , hani böyle güldürmek için falan değil, hani içten bu iş böyle olur türünde yapardı. Bugün buraya getirecektim vakit almak istemedim. Hiç durmadan her zaman bir vesileyle o güzel yazısıyla yazılar yazar hiçbir şey olmasa yılbaşını kutlar, projeler çizer ve gönderirdi biz ezilirdik. Yani o gönderdiği şeyleri yapamadığımız zaman taşın altında kalmış gibi kendimizi hissederdik. Hiçbir şey söylemezdi. Bugün dosyamda baktım 'Daha önce üç kez gönderdiğim halde herhangi bir sonuç alamadığımız şu eskizimi bir daha gönderiyorum Sayın Dekan' diyerek aynı kibarlıkla hollerden birisinin düzenlenmesine kendisine dert edinen bir insandı. Dolayısıyla akademiydi derken hakikaten akademiydi Muhlis Bey ama sessizdi ama çok parlaktı. Efendim ben vaktinizi fazla almak istemiyorum ama Muhlis Bey'i böyle birisi olarak tepemizde parlayan bir yıldız olarak yani iyilik yıldızı olarak hatırlıyorum. Tepemizde çok yıldız vardı, hepsi için aynı şeyi söylemek zor ama iyilik yıldızıydı. Onun ışığının altında olmayı hep istemişizdir. Umarım ki; gençlerde bu çok başarılı, deneyimli, iyi bir İzmirli olan Muhlis Bey'i hatırlarlar ve adını ve işaretlerini sonsuza kadar taşırlar. Bende İzmirli olduğum için %50 o, söylemesi ayıptır ikimiz İzmirliyiz burada diye takılırdı.

Buradan şunu hissediyorum: O, güneşin altında yetişmiş bir insandı, kirli gri ve karışık bir ortamın insanı değildi. Işığın altında büyümüş ve o ışığı nasıl vereceğini de kendiliğinden öğrenmiş bir hocamızdı. Son derece kıymetli son derece önemli bir isimdir. Gençlerin kendisini daha detaylı olarak incelemesini şiddetle öneririm. Ayrıca sizlere de bu konuşma vesilesini yarattığınız için teşekkür ederim.

Figen Kafescioğlu: Çok teşekkür ederiz biz de. Sayın Önder Küçükerman'a teşekkür ederiz güzel benzetmeleriniz ve yorumlarınız için. Şimdi sözü Sayın Hocamız Ataman Demir'e bırakmak istiyorum.

1963 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Fakültesi'nden mezun olan Prof. Ataman Demir aynı yıl Bina Bilgisi Kürsüsü ve Mimari Proje Asistanlığına başlamıştır. Mimari Proje yarışmalarına katılımlarının yanı sıra Anadolu ve Balkanlar'daki konut ve kent araştırmaları ve restorasyon çalışmaları bulunmaktadır. Güzel Sanatlar Akademisi Akademik ve Yapısal Tarihi ile ilgili çalışmaları da olan

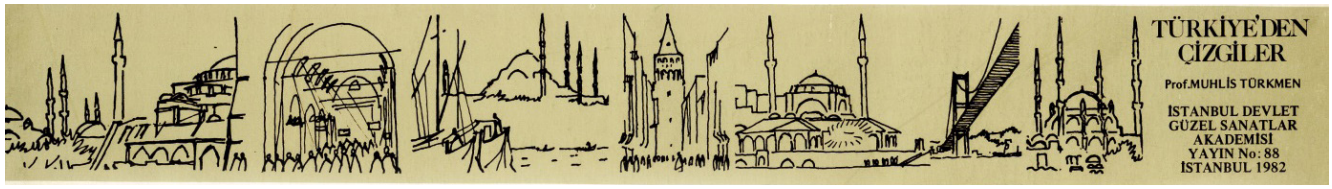
hocamız 2003 yılında emekli olmakla birlikte eğitime desteğini halen sürdürmektedir. Buyurun hocam.

Ataman Demir: Efendim.... 1957, Akademi'ye ilk talebe olduğum yıl, 2012' de aşağı yukarı 50 yıldan fazla bir süre Muhlis Hoca'nın hep yanında, çok yakınında oldum. Bu yakınlık talebelik zamanımızdaki yakınlığı da kapsıyor. "Yani sen talebesin nasıl yakın olabilirsin Muhlis Hoca'ya?" derseniz biz Muhlis Hoca'dan proje yapmanın, *(tabii benim kanaatim bu)* diğer hocalardan proje yapmaktan daha çok bizi şekillendireceği, bizi daha çok bileyeceği düşüncesindeydik. Ben Sedad Hoca'dan proje almadım ama Muhlis Hoca'dan üç proje yaptım. Ondan aldığım bir projeye yaklaşma, bir talebe olarak yaklaşma bir hocanın bir öğrencisini proje üzerinde şekillendirmesi Muhlis Hoca'nın büyük ustalığıydı.

Muhlis hoca bir didişme adamı değildi ben YAPI dergisinde de yazdım bunu. Yani bir lafı söyler dinlersiniz bir şey söylersiniz o da karşılığında cevabını verir ondan sonra keser bırakır. Sakin, son derece muhterem, çelebi bir insandı Hoca. Tabi yaş farkı nedeniyle biz ağabey diyemezdik Muhlis Hoca'ya. Muhlis Hoca bizim hocamızdı, Muhlis Hoca'ydı bizim ona hitap şeklimiz.

1941-46 yılları arası akademi tabi onun eğitim gördüğü akademi biliyorsunuz iki tuğla bir taş sırası projelerin yapıldığı bir dönem. Sedad Hoca'nın idol olduğu projelerin kemerler altında tahfif kemerleri bilmem neler bir şeylerle. O zaman Profesör Vorhoelzer, Akademinin Alman şube şefi 31 Ocak 1941'de istifa ederek Almanya'ya dönmek istediğini belirttikten sonra tek hoca, Alman hoca kalmıştı Akademi'de, Wilhelm Schütte. Schütte 1946'ya kadar o da Viyana'ya Avusturya'ya gidene kadar Akademi'de proje ve yapı hocalığı yapmıştı. Demek ki Muhlis Hoca Profesör Vorhoelzer'e yetişemediyse bile, Profesör Schütte'den ders almıştı. O esnada tabii Sedad Hoca var ve karşı kutup olarak her zaman iki kutup olarak Akademi'de bulunmuş Arif Hoca var. Bunların arasında Muhlis Hoca'nın nasıl şekillendiğini bilmiyoruz. Ben kendisiyle birçok sohbetlerde hocam biraz anlatsanız dediğim zaman 'Ya tamam işte biz de yaptık geçtik gittik.' derdi. Yani ayrıntı vermezdi. Hatta onu Yabancı Hocalar kitabını yazarken 'Muhlis Hocam sizde bir sürü doküman vardır' diye sormuştum, 'Sen her şeyi öğrenmişsin, sen her şeyi bulmuşsun, başka ilave edecek bir şey yok demişti bana.' Yani son derece mütevazı, çok şey bilen ama bildiğini söylemenin bir marifet olmadığını bilen bir insandı. Benim tabirim ile çelebiydi, bu Akademi'de gördüğüm bana hocalık yapmış hocalar içinde çelebi olan Muhlis Hoca; Öğrenciye nasıl yaklaşılır, bir öğrencinin içindeki cevher nasıl dışarı çıkarılır, ona nasıl yardım edilir, son derece iyi bilen, bunun ustası olan bir çizgi adamıydı. Yani Muhlis Hoca çizerdi. Muhlis hoca laf, efendim lakırdı yerine, Muhlis Hoca çizerdi. Bütün mimari düşüncelerini, bütün mimari tasavvurlarını, bütün mimari kompozisyonlarını kafasında nasıl düşünüyorsa çizerek anlatabilen bir yeteneğe sahipti. Bu durumun, onun mimarlık eğitiminde o kadar önemli bir nokta olduğunu biliyoruz, kendisi Akademi'ye mimarlık eğitimine gelecek adamın muhakkak yetenek sınavından geçmesi lazım olduğuna inanırdı. Yetenek sınavsız mimarlık talebesi alınamaz, YÖK sistemi son derece yanlıştır diye bar bar bağırırdı. Ona göre bir mimar kalemi eline alır, düşüncesini kâğıt üzerine geçirir. Şimdi böyle talebe yok. Şimdi böyle talebe yok. Ekranlar karşımıza geliyor, bir takım cisimler uçuşuyor, kalkıyor, düzlemler kalkıyor gidiyor. Oğlum ne oluyor, hocam proje oluyor. 'Oğlum hani merdiveni, hani helası, hani tuvaleti, hocam onlar da halledilir'. Biz de başka bir nesiliz. Normaldir, doğrudur yani... Bu nesil de gayet tabi ki öyle olacaktır. Onları yadırgamamak lazım ama biz Muhlis Hoca'nın yetiştirdiği Muhlis Hoca'dan gördüğümüz gibi, 'Oğlum çiz' diyoruz 'hocam çizemiyorum ki' diyor. Onun için biz başka bir nesiliz bizim de devrimiz, dönemimiz kapandı. Böyledir yani, değişim böyledir. Onun için Muhlis Hoca'yı şimdi yâd etmek, anmak onun bu ustalığını, onun bu dü-

şüncelerini, fikirlerini, mimarca yapmak istediklerini kâğıt üzerine usanmadan, hiç endişelenmeden kâğıt üzerine dökmesinin ben şimdi ne kadar değerli bir iş olduğunu anlıyorum. Birçok bina yaptı Muhlis Hoca tabii dediğim gibi, 1946 yılından sonra savaş bittikten sonra birden bire başka bir dünyada başka mimarlık düşünceleri gelişmeye başlayınca o rüzgar bize de geldi. Bir kare iki dikdörtgen kompozisyonları Oscar Niemeyer'ler, Lucio Costa'lar, Le Corbusier'ler, mecmualar, L'Architecture d'Aujourd'hui, Architecture Record, DBZ, Bauen Wohnen mecmuaları başlayınca biz tabi öğrenci olduğumuz için daha farkında değiliz ama tabi onlar hoca oldukları için yeniden bir şekil almanın gerekliliğine inanmışlardı ki o şeklin içine Sedad Hoca da girdi. İki taş sırası bir tuğla sırasının artık geçerli olmadığı… O da Milli Mimari esinlerinin birikimlerini kullanarak başka türlü bir tasarım yapmanın, Türk konut mimarisinden ilham almanın, ondan esinlenmenin nasıl olabileceği peşinde koşan bir ustaydı biliyorsunuz. Ama Akademi'de Sedad Hoca'nın peşinden koşmayan hiçbir mimar yoktu. Herkes onun gibi olmak isterdi. İşte Muhlis Hoca'da bu rüzgarın muhakkak içinde kalmıştır. Mümkün değildi çünkü, o zaman Sedad Hoca ulaşılmaz bir zirve noktası, tepe noktasıydı. Ve onun ustalığına herkes hayran, onun ustalığına herkes gıptayla bakıyor ve onun gibi olmak istiyor.

Önder Küçükerman: Hatta eğri yürüyorduk Sedad Bey gibi.

Ataman Demir: Bu yörüngeden kendini kurtarmak isteyenler işte çok zor bu cazibeden kendilerini kurtarabiliyorlardı. Bu tabii bir mektebin gücünü gösterir. Yani mektep var ki o mektepte bir üslup var, o mektepte bir ekol var, o ekol içinde yetişiyor öğrenciler, mimarlar ve hocalar. Sonra İç Mekan Kürsüsü kurulması çalışmaları gündeme gelince yani biz Mimarlık Bölümü'nde Mimarlık Bölümü öğrencilerimize iç mekan düzenlemeyle ilgili İç Mimarlık Bölümü'nden destek istiyorduk. Bir takım dersler verdiriyorduk. Baktık ki olmadı, olmuyor, bizim dediğimiz gibi, bizim istediğimiz gibi öğrenci eğitim almayınca biz kendimiz bir kürsü kuralım dedik. İç Mekan Düzenlemesi Kürsüsü bu fikirden ortaya çıkmıştır. Mehmet Ali Hoca, Muhlis Hoca, Nihat Güner, Tuna Alp rahmetli, Orhan Şahinler katılarak 'bir birim oluşturabilir miyiz, bu birim bizim Mimarlık Bölümü'ndeki öğrencilerimize iç mekânla ilgili donatılar öğretsin' fikrinden çıktı. Muhlis Hoca'nın mizacına çok uygun olduğu için bu kürsünün başına geçti, o yönetti uzun yıllar. Büyük bir heyecanla konferanslar yapıldı sonra onlar yayınlandı. Son heyecanını yani Mimarlık Mektebi'ndeki Akademi'deki son heyecanını İç Mekan Düzenlemesi Kürsüsü ile tamamladı. Sonra galiba 2003 yılında ya da 2004 evet 2003'te çocuklar ben artık gelmeyeyim dedi. Onun odası şimdi Figen'in oturduğu oda, biz ona Nursel de iyi hatırlar demiştik ki 'Hocam bu anahtar sizin odanızın anahtarıdır, bu anahtar hep sizindir. Ne zaman istiyorsanız lütfen geliniz, burada istediğiniz gibi çalışınız. Biz de size uygun görürseniz, dilerseniz yardımcı oluruz'. Ama 2003' ten sonra Muhlis Hoca 'artık ben gelmeyeyim' diyerek eğitim hayatını noktaladı. Yanında otururdum

ben tashih yaparken, proje tashihi asistanlığını ben yapardım. Muhlis Hoca Bina Bilgisi Kürsüsü'nde tabii iki görevimiz vardı hem kürsü asistanı hem de mimari proje asistanı. Yani bugün o atmosfer yok. Yani bir adam mektebe asistan oluyorsa o proje hocası olacaktır, olmalıdır, proje hocalığıdır asıl olan… Kürsüdeki görevin, evet... 'ama asıl sen proje hocası olmalısın', genel havası vardı. Her kürsü başkanı proje hocasıydı. Yapı Kürsüsünden Sedad Hoca proje hocası, Bina Bilgisi'nden Arif Hoca proje hocası, Feridun Hoca, Ahsen Yapanar aynı zamanda perspektif hocası ve proje hocası… Hepsi proje atölyelerinde öğrenci yetiştiren, proje yaptıran hocalar… Bu nasıl söyleyeyim genel bir ilkeydi. Böyle görülmüş böyle yetiştiriliyordu. Şimdi her kürsü kendisi bir 'He-Man'. 'Ben bilirim, benim öğrettiğimdir'... Onun dışında halbuki o bilgiler aslında iyi bir proje yapabilmesi için öğrenciye verilmesi gereken bilgilerdir. Yapı malzemesi efendim yapı fiziği peki, bir takım deneyler peki… Ama onun dışındaki bütün bilgiler iyi bir proje yapabilmek için öğrenciye verilmesi gereken, öğrencinin öğrenmesi gereken bilgilerdir. Biz böyle öğrendik ve bunun hala daha çocuklara böyle olması gerektiği konusunda tashihlerimizde, uyarı değil de tavsiyelerde bulunuyoruz.

En sonuncusu Muhlis Hoca'yı 2012' de gördüm, bir süre sohbet ettik Teknik Üniversite'deki Nuran Hanım'ın 60. Yıl mezuniyeti töreninde, benim de eşimin 50. yıl mezuniyet töreniydi. Orada biraz sohbet ettik. Sonra bir daha onun evine gitmek istedim ama olmadı, gidemedik. Ve işte 1 Eylül'de, 2014'te Muhlis Hoca fani dünyadan ayrıldı. Kendisinden çok şeyler öğrendim şahsen, bazen kendi kendime konuşuyorum 'sakin ol, sinirlenme, bak bu çocuğun getirdiğinde bir cevher vardır, ondan bir şey çıkarmaya bak, çocuğa o getirdiği fikri cilalamayı öğret, ona parlatmayı öğret, onun gelişmesini sağla' metodunu *(eğer bu bir metotsa eğer buna metot diyorsak hadi metot olsun ismi)* Muhlis Hoca'dan öğrendim ben. Onun için her tashih yaparken hep Muhlis Hoca'yı hatırlarım, bazen kızar gibi olurken kendimi frenlerim. Muhlis Hoca nur içinde yatsın. Şimdi benim arşivimin içinde Muhlis Hoca ile ilgili birkaç fotoğraf var. Onları da size göstereyim ve konuşmayı tamamlayayım.

Bu resim 2012 yılında Teknik Üniversite'de Taşkışla'daki Mimarlar Odasının yapmış olduğu törende çekilmiş bir fotoğraf.

Prof. Muhlis Türkmen (06 Ekim 2012) Öğrencisi Ataman Demir ile. (06 Ekim 2012)

Evet sonra…

Efendim 50 yılı 1950 yılı Sağır Dilsizler Okulu Yıldız'daki... Akademi yanmış, dolayısıyla geçici olarak Sağır Dilsizler Okulu'na naklolmuş Akademi. Orada 1950 yılı mezunları grup fotoğrafı… Tabii her fotoğraf bir hiyerarşik düzen içinde çekilir, fotoğrafın merkezinde kim varsa patron odur, Zeki Faik İzer Akademi Başkanı, yanında Mimarlık Şube Şefi Arif Hikmet Holtay, yanında Asım Hoca, Nazmi Yaver Hoca ve Tarık Arfel, malzeme kimyası Hocası. Mehmet Ali Handan, Ahsen Yapanar, Feridun Akozan, Halit Femir biz yetişmedik ona, vefat etmişti bir trafik kazasında Bursa'ya giderken… Bizim hocamız olmadı yani biz yetişmedik öyle demek istiyorum ve Turgan Sabis. En baştaki de Mualla Hanım, Mualla Anhegger, Bedri Rahmi Bey' in [Eyüboğlu] kız kardeşi olan Sanat Tarihi hocası. İşte Muhlis Hoca arkada genç bir asistan henüz. Çünkü '46' da mezun olmuş, bu fotoğraf '50. Yanında Affan Kırımlı ve en başta da Muhteşem Abi, Muhteşem Giray... Bütün bu mezunların hepsinin ismini bana Muhteşem Abi bu fotoğrafa yazdırdı. Bütün bu şahısları ben gıyaben tanıyorum. Bir tane şahsen direkt olarak tanıdığım Mustafa Kemal Türksönmez, İzmirli Mimar, onun bürosunda çalışmıştım, Akademi'nin ilk yıllarında. Bu fotoğraf bir belgedir dediğim gibi… Bütün bu hocalara biz de yetiştik. Bu muhterem kişiler de bizim hocalarımız oldu.

Sonra fotoğraf, 1954 yılı 4 sene sonra bu sefer Akademi binası yenilenmiş, yani eski bina tabi yanan bina bu değil… Yine fotoğrafın merkezinde Nijat Sirel Akademi Başkanı, Feridun Hoca, Asım Hoca, Ahsen *(Yapanar)* Bey, Sırrı *(Bilen)* Hoca, Nazimi *(Yaver)* Bey, Arif *(Hikmet Holtay)*Hoca, Behçet *(Ünsal)* Bey, Orhan *(Günsoy)* betonarme hocası, Bedri Rahmi *(Eyüboğlu)*Bey arkada, Kerim *(Silivrili)* Hoca rahmetli arkada, Namık *(İsmail)* Abi rahmetli arkada, bunlar da galiba Dekoratif Sanatlar mezunları

28.06.1954 yılında, Akademi rıhtımında hoca arkadaşları ve öğrencilerle. (Ön sırada, en solda siyah ceketli)

Mayıs 1962. Proje atölyesinde öğrencileriyle.

ki içlerinde mimar yok. Bu da galiba Halim Özyazıcı. Alttaki yazıyı yazan o. Bu resmi birine ithaf etmiş, bu kaligrafi ona ait, Halim Özyazıcı. Muhlis Hoca gene gördüğünüz gibi en solda, en mütevazı haliyle yerini alıyor, Sabri *(Berkel)* Bey arkada. İlhan Türegün birinci sınıfta bize hoca oldu. Brüksel Fuarı'nı kazandılar, İlhan Bey Belçika'ya gitti, Utarit İzgi gidip geliyordu, İlhan Bey Belçika'dan dönmedi, Belçika'da kaldı. Galiba 2 yıl kadar önce vefat ettiğini bir gazete haberinde öğrendim. Diğer kişileri tanıyamam çünkü öğrenciler bunlar, mezunlar herhalde… Fakat ön sıradakiler gene Akademi'nin Dekoratif Sanatlar Bölümü'nün hocaları, mimarlar da var içinde. Emin Barın Hoca gene Haluk Femür Bey. 6 Haziran 1954 tarihi yazıyor fotoğrafın arkasında...

Bu fotoğraf bizim talebeliğimizdeki proje atölyesi, Muhlis Hoca'nın şimdi Resim Bölümü'nün kullandığı Konferans Salonu'nun bizim tarafında olan kara tarafındaki atölyesi. Geçen gün Halit Yaşa merak etti, onunla beraber gezdik. İşte Muhlis Hoca, bir maket, ben ve Nurdoğan, Kutlu, Tan Oral, onlarla beraber... Hamit Kınaytürk rahmetli oldu biliyorsunuz. Biz daha talebeyiz, 1962 Mayıs ayındayız.

Önder Küçükerman: Sağdaki İsmail değil mi?

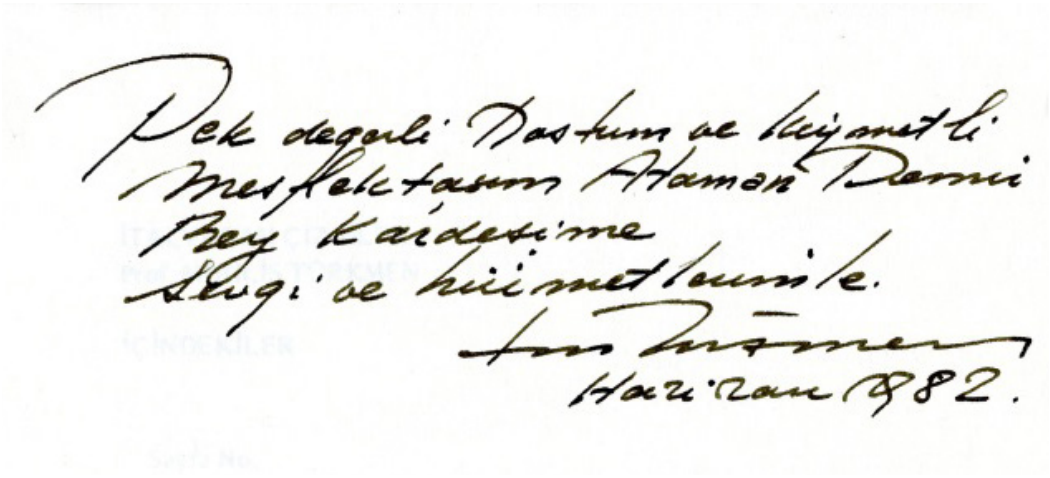
Ataman Demir: Efendim İsmail Kütükçüoğlu. O gün dört fotoğraf çekildi. Muhlis Hoca oturuyor, Tan, Tatar Teoman, ben, Taylan, bunlar bizim sınıf arkadaşları olduğu için hepsini tanıyorum. Gene aynı gün çekilmiş ... Ve aynı gün çekilmiş olan atölye, perdeler, büyük masalar, planşlar, Muhlis Hoca'nın Atölyesi… Aynı gün.

Bu 1962 mezunlar sergisinde, ipek kağıda basıldığı için fotoğraf biraz grenli görünüyor. Muhlis Hoca, muhterem eşi Nuran Hanım, yanında bizim sınıf arkadaşımız olan Yükselen Ayaydın, Suna ve Şenol, bu da Ergin, Barlas Doğu, ben, Muammer

Muhlis Hoca'nın el yazısı ve imzası.

Abi, Orhan Hoca... Bunlar da mimar abilerimizdi bizden büyüklerdi. Mezunlar, henüz mezun değil. Bir sömestr sonra mezun olacak. Rıhtım '88 Akademi Rıhtımı, gene işte önde Muhlis Hoca, Önder, Muammer Abi, İhsan Mungan rahmet etsin, Gökçe, nasıl olmuşsa bu fotoğrafta Gökçe merkezde olması lazım çünkü rektör, bu fotoğrafta o hiyerarşi bozukluğu var. Sanki Haluk merkezde gibi görünüyormuşsa da öyle değil. Muhlis Hoca '88.

Önder Küçükerman: Dekan merkezde.

Ataman Demir: Dekan merkezde evet. Tabi Muhlis Hoca çizgi adamıydı dedim ya onun Türkiye'den Esintiler, İtalya'dan Esintiler kitapları, bugün ben bazı öğrencilere getiriyorum. "Bak oğlum nasıl çizgi çizilir" diyorum 'hmm hmm' diyor, burnunun ucuyla, kıvırıp dönüyor gidiyor. Anlamıyor çünkü ben suçlamıyorum onu böyle bir beceriye ulaşmasına mümkün olmadığı kanaatinde olduğu için, bir de elindeki makine her şeyi yapıyor çizgi çizecek de ne olacak?

Şimdi birçok bina yapmıştır dedim ya; Muhlis Hoca'nın benim en çok etkilendiğim iki projesi ki bir tanesi uygulandı, bir tanesi uygulanamadı. İbrahim Çallı'nın mezarıdır. Çallı İbrahim'in mezarı Arkitekt mecmuasının işte şu sayısında yayınlandı, kapak olarak. Burada Muhlis Hoca'nın kendine has çizgileri, mezar taşı, ağaçları ifadesi, siluet ifadesi son derece duygusal çizgilerdir. Sonra bir de uygulanamadı maalesef Celal Esat Bey'e bir mezar çizdi, Arseven'e. Çok hoş bir mezardır o da, şurada gördüğünüz gibi burada ayrıntılarını da vermiş. Fakat maalesef bugün Sahrayıcedit Kabristanı'nda ben gittim bu gün için çektim onu. Celal Esat Bey ki çok önemli bir kişidir biliyorsunuz. Çok önemli bir zattır. Mezarı böyle basit bir taştan ibaret…

Efendim Muhlis Hoca'yı yine rahmetle her zaman şükranla analım, ruhu şad mekânı cennet olsun.

Figen Kafescioğlu: Bizi duygulandıran ve kurumumuzun geçmişinin de aydınlanmasını sağlayan konuşması için çok teşekkür ederiz hocamıza. Değerli katılımcılarımıza da çok teşekkür ediyoruz bu özel, kişisel anılarını, düşüncelerini Muhlis Türkmen ile ilgili yorumlarını paylaştıkları için umarız ki bu aktarımlar hocamızı daha iyi anlamaya ve hissetmeye faydalı olduğu kadar kurumumuzun geçmişi ile ilgili olarak da bir açıklık getirmiştir. Şimdi ben müsaadenizle sizlere Muhlis Türkmen Hoca'mızın 14 Nisan 2006 yılında bugünden tam 9 yıl önce, Mimar Sinan Anma Haftası'nda Mimarlar Odası'nda İstanbul'la ilgili yapmış olduğu bir konuşmayı aktarmak istiyorum…

Mimar Sinan'ı Anma başlıklı yazısı, 'ölümünün 418. yılında dahi Mimar Koca Sinan'a İstanbul'da edinmiş olduğum izlenimlere dayanarak yerinde bir seslenişte bulunmak istiyorum' diyerek başlıyor…

Şöyle ki;

'İstanbul kenti (sur içinde) onca kayıplara rağmen mimarisinde yaşıyor ve yaşayacaktır. Bahse konu mimari üslup bugüne kadar İstanbul siluetindeki egemenliğini sergilemektedir ve sergilemekte devam edecektir. Çünkü etki sağlam ve muhteşemdir. Tüm eserlerin bir orkestra gibi birlikteliği ile seslendirilen mimari insanı büyülemektedir. Evet, bu şiiri ve müziği Edirne'de ve diğer kentlerimizde de görkemli etkisiyle duyabilirsiniz.

Yazıma yukarıdaki girişle başlamamın nedeni gayet açık ve anlaşılabilir niteliktedir. Tarihî kültür mirasımız olan eski eserlerin sadece uzaktan siluetteki değişmeyen hakimiyetleri ve vermiş oldukları doyumlu perspektifler dışında mevcut yapıların yakın planda çevresiyle beraber bakımsız oldukları göze çarpar. Etrafını kaplayan yeni yapıların ise mimari yönden zayıflığı ve uyumdan uzak oluşları affedilemez kusurlar olarak gözükmektedir; ayrıca da yeşile gereksinim duyulmaktadır. Bu eşsiz mimari mirasa yakışanın yapılması gerekir kanaatindeyim. Bu onarım ve düzenlemeye acele edilmeden ve değeri verilerek başlanacağı umulur.

Yukarıdaki satırlarda suriçi (tarihi yarımada) hakkındaki düşünce ve duygularımı kısaca belirttikten sonra, İstanbul kentinin günümüzdeki sınırları içinde acilen gereksinme duyduğu nazım planın artık somut bir duruma dönüştürülmesidir.

Bu konuda planlama çalışmalarının tarihçesine kısa bir göz atmamız iyi olacaktır. Evet, İstanbul'da planlı çalışmalar 1936-1950 yılları arasında Prof. H. Prost ile başlar. 14 yıl süresince bu planla İstanbul, örneğin 2 no'lu park gibi, güzel, iç açıcı, fonksiyonel çalışmalara sahip olmuştur. 1950'de yeni gelen idareciler tarafından işine son verilen Prost, "Planlarım öyle değiştirildi ki ben bile tanıyamadım," demiştir. O günleri yaşadık ve gördük. Sonraki yıllarda sırasıyla Prof. Högg (1958-1960), Prof. Piccinato (1970-1971), Prof. Kurt von Moltke (1973-1976) nazım plan bürosunda görev aldılar, ayrıca 1983 yılında da Boğaziçi Genel Müdürlüğü kuruldu. Uzun bir süre aralıklarla devam eden ve bir türlü bitirilemeyen daha doğrusu bitimi istenmeyen nazım planın yokluğuna dayanılarak çarpık yapılaşma ve düşünceler zincirine ilaveler artarak devam etti ve ediyor.

İstanbul'da gerçekten düzenli ve sıhhatli bir imar hareketine rastlamak olası değildir. İnsanlara mutluluk veren tatminkâr mimari ve şehircilik örnekleri genelde azaldı gibi; tam tersi gerçek değerlerin yitirildiği görülür. Yaratıcılık, estetik, yapı tekniği yönleri ile çağının önde gelen mimarlarından biri olan Sinan gibi bir dahiyi yetiştirmiş bir ülkede bu türlü davranışlara yer verilmemelidir. Birbirini takip eden akıl almaz imar hareketleri mimari kültür varlıklarını yok edilmeleri karşısında yapılan karşı hareketler, yazılar, yapılan mesleki toplantılar biriken sorunlara yanıt olamıyordu.

Yıl 2006, durum bu iken İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı tarafından 500 uzmanın katılımı ile "İstanbul Metropoliten Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi" adıyla bir büronun kurulduğu ve çalışmaya başladığı görülüyor. Kentimiz İstanbul için hayırlı olmasını dileriz. Bu merkezden, yukarda bahsi geçen tüm aksaklıkların hemen giderilmesi beklenemez. Sadece şimdilik yıllarca beklenen "İstanbul nazım planının hiç olmazsa ana hatlarının acilen devreye sokulmasını istemek hakkımızdır. Beklentilerin içerisinde herkesçe bilinen konularda sırasıyla Haydarpaşa Garı ve çevresi, Galata (Tophane) limanı, Göztepe Parkı ve Camii, Dubai Kuleleri, Zincirlikuyu karayolları arasında yapılacak olan yeni tesisler ve Boğaziçi köprüleri hakkındaki yetersiz ve yerinde olmayan proje ve düşüncelerimde berraklığa kavuşturularak tatminkâr bir karara varılması beklenir. Evet, İstanbullu da artık şeffaf, olumlu karar ve uygulamalar bekliyor ve istiyor.

Yazımı bitirirken kent gündemine yeni alınan bir konuyu da aşağıda sunuyorum. İstanbul Büyükkent Belediye Başkanlığı'nca kentin geleceğinin nasıl dizayn edileceği ile ilgili olmak üzere dünyaca ünlü altı mimarın davet edilerek İstanbul'a geldiklerini projeleri ve maketler üzerinde izahatta bulunduklarını biliyoruz. Yabancı mimar konusu zaman zaman mimarlık camiamızı ve Odamızı bir hayli meşgul ettiğini hatırlıyorum. Ayrıcalığı ve nedenlerini bir türlü öğrenemediğim bu konu üzerinde fazlaca bir bilgiye sahip değilim. Dileğim, tüm işveren kesimler tarafından Türk mimarlarına gereken güvenin gösterilmesidir.

Sinan'ı yetiştirmiş bir ülkeye bu yakışır.'

5 Nisan 2006 Yeni Levent

Figen Kafescioğlu: 2006'dan 2015'e geçen 9 yıl içerisinde burada sözü geçen, hocamızın söz ettiği konuların bugünkü durumunu değerlendirmek herhalde önemli olacaktır ama tabi ki bu konu, ayrı bir toplantı gerektirir tahmin ediyorum. Hocamızla ilgili anılarını, bilgilerini, aktarmak, paylaşmak isteyen olursa çok memnuniyetle dinleyebiliriz.

Önder Küçükerman: Sevgili dostlarım bir şeyi de ihmal etmeyelim. Muhlis Bey'e bu çalışma ortamını sağlayan dönemin Güzel Sanatlar Akademisi Yönetimi de bu kilitlerden bir tanesiydi. Çünkü bizim öğrenciliğimizde ışıklar gece sönmezdi. Yani bu insanlar burada çalışırlar, öğrenciler yanlarında çalışılır, yarışmalara hazırlanılırdı. Bugün YÖK'ün bütün üniversitelere zorla kurdurmak istediği inovasyon merkezleri filan, daha adı ortada yokken buradaki her oda hemen hemen jeneratör gibi çalışırdı. Bunun da sebebi idarenin hocalara gösterdiği büyük olanaktı. 1960-80 arasından bahsediyorum. Yasa öyleydi, hocaların burada çalışması destekleniyordu. Ben, Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun yukarda sınıfta yattığını, gecelediğini, sabahladığını biliyorum. İsmail Hakkı Öygar sıcakta yaz tatilinde yukarda odasında olur, robdöşambrını giyer, öğleyin hep beraber denize girerdik. Yani burası sterilize edilmiş bir memuriyet mekanı filan değil, Akademi'nin insanlara tanıdığı müthiş bir toleranstı. Bunu ben bizzat yaşadım. 1. sınıfı kazandım girdim, ilk açılış konuşmasında çok güzel bir Steinway kuyruklu piyano vardı. Toplantıdan çıktık, müdürü tanımıyoruz, 'müdür kim?' dedim 'Asım Bey' dediler. Gittim, 'efendim ben piyano çalışıyorum evde var ama akşam gürültü oluyor, annem kızıyor. Burada çalışabilir

miyim?' dedim. 'Babanızın soyadı nedir?' dedi, şudur dedim. 'Gel evladım' dedi gittik Kerim Bey'e. 'Kerim, yukardaki salonun ve piyanonun anahtarını öğrenciye ver' dedi ve bana da 'mezun olurken iade edersin' dedi. Şimdi dolayısıyla o koşullarda o dönemin yıldızlarını yaratan ilginç koşullardır. Ve kendi adıma o dönemin Akademi'sine asla ödenemeyecek bir borcumuz vardır. Muhlis Bey'in 60 yıl aynı odada, aynı masada, aynı pencereden bakabilmesinin arkasında öyle bir Akademi de vardır ve o dönemi hakikaten şükranla karşılamamız gerekiyor. Bunu ilave etmek istedim.

AtamanDemir: Ben Önder'in dediğine ilave edeyim. Ben Bedri Rahmi Bey'in Brüksel Sergisine hazırlamış olduğu panoyu bugün Osman Hamdi Bey Holü'nde yerde gördüm. Oraya konmuştu pano, asistanlarıyla Muhlis Hoca, Utarit Hoca orada konuşuyorlardı, pano yerde yatmıştı yani. Bu mektepte, tabi bu şeyden geliyor, tatbikat projesi bürosu var ya, Egli ile başlamış. Egli'ye verilen görev buranın şube şefliği... Aynı zamanda profesörsün, yani ders vereceksin, üç; aynı zamanda bölüm başkanısın. Şube şefisin, profesörsün, ders vereceksin, Tatbikat Bürosunun şefisin. Yani Milli Eğitim Bakanlığı o zamanki Maarif Bakanlığı'nın ihtiyaç duyduğu eğitim binalarının projelerini bila-bedel bu mektepte çizeceksin. Bu demektir ki dersini yap saat 3' e 4'e kadar, 3'ten 4'ten sonra atölyede proje çiz, proje çizdir asistanlarına, talebelerine vs. Yani hem öğret, hem uygula. Bu oradan geliyordu, onun için burada her hocanın bir atölyesi vardı, hepsinin çalışma yeri burasıydı. Sabri Berkel 'Yışıl mı efendim?' diye sorardı, burada boyardı boyalarını bizim talebeliğimiz asistanlığımızda Taa ki taa ki '68 işgaline kadar. '1968 işgalinde kapılara yazılar yazıldı, 'Akademi odaları özel büro olarak kullanılamaz'. Tamam, o zaman da hocalar derslerini bitirip Allahaısmarladık deyip mektepten çıkıp gitmeye başladılar, erozyon başladı. Halbuki bu mektepte hoca,talebe eğitim zamanı, eğitim süresi diye bir ayrım yoktu. Sabahlara kadar oturur, sabahlara kadar çizgi çizerdik hatta bir gece saat dokuz buçuk mu, on mu Muhlis Hoca yandaki odasında bir müsabaka çiziyor, artık eve gidecek. Çıkarken biz atölyede çalışıyoruz, 'çocuklar ben gidiyorum bir soracağınız var mı' demişti, 'hocam bir nokta var takıldım' dediydim, geldiydi, bana Muhlis Hoca gece saat valla 10 muydu, 9 muydu, tashih yaptı. Yani bu mektep Önder'in de anlatmak istediği gibi başka bir mektepti. Yani eğitimin çok yoğun yapıldığı, kimsenin eğitmekten sıkılmadığı, eğitilmekten sıkılmayan, çalışılmaktan bıkılmayan, yorulmayan, acıkmayan talebelerdik biz.

Konuk: Ataman Bey şimdi nasıl?

Ataman Demir: Şimdi bakın ben "pansumancıyım". Sabahleyin talebe gelir, ekranını projesini açar, ben ona söyleyeceğimi söylerim, "pansumanını yaparım", o gider, öbürü gelir…

Önder Küçükerman: Klinik.

Ataman Demir: Klinik, yani 'oğlum bak burada masa var otursana, çalışsana, bir daha göster, bana bir daha bakayım'. 'Hocam ben burada çalışamıyorum, eve gideyim' diyor ve gidiyor. Efendim biz eve uyumaya giderdik... Uyumaya giderdik biz eve, burada sabahtan akşama kadar çalışır, mektepte çizeriz, uykumuz gelirse uyumaya gideriz. Teslim zamanlarında planşlarda uyuruz. Evet efendim evet öyle, aman, dediğim gibi o dönem geçti… Teşekkür ederim.

Figen Kafescioğlu: Çok teşekkür ederiz tekrar katılımınız için. Herhangi birşey eklemek isteyen var mı acaba? Buyurun…

Dinleyici Konuk: Bir sürü öğrenci gibi sabahlardık, son sınıftaydık ağabeylerimize sorardık.

Ataman Demir: Bizim öğrencimizdir, birkaç sınıf küçüktür bizden.

Dinleyici Konuk: Ataman Bey asma katta arkadaşı ile son sınıf projelerini çiziyordu. Biz gider ağabeylerimize sorardık, yani öyle bir gelenek vardı. Hatta bir katta olanlar ağabeylerine sorarlardı. Çünkü hepimiz buradaydık, bir yerlere gitmezdik. Gece yarıları projelerde Muammer Onat, Allah rahmet eylesin, ağabey hocalardı onlar, Muammer Onat'ı unutmuyorum, Allah rahmet eylesin çok severdim. Sedad Hakkı Eldem bir devdi. Hamdi Bey aynı şekilde…

Ataman Demir: Sedad Hoca'ya ulaşılamaz. Yani onun o periferisine..

Dinleyici Konuk: Yani buranın eğitim olarak bir tarihi vardı. Yani ben sadece mimar değilim, ben akademiliyim, en önemli özelliğim bu. Bu özelliği de bana bu okul kazandırdı.

Cengiz Bektaş: Belki bir şey daha eklemek gerekecek, Ataman'ın söylediğiyle ilgili, bu yalnızca buradaki çalışmalarımızla ilgili değil, gerçekten bu okulda her şeyi konuşabilirdik. Yani başka fakültelerden buraya o nedenle gelenler olurdu, başka üniversitelerden, gerçekten her şeyi çok rahatlıkla konuşabilirdik. Ama bir akşam yahut da önceki akşam Edip Bey ile beraber Beyoğlu'nda kadeh tokuşturduğumuzda hiç uyumadan aşağıya geldiğimizde kapıda otururken Edip Bey kapıdan girerken bizden biraz daha geç, içeri hemen kalkıp ceketimizi ilikleyip, "Günaydın hocam", o da "Günaydın evlat" dediği zaman yani o ilişki başka türlü bir ilişkiydi. Onun için yüzde yüz hak veriyorum ve de burada bir yabancı okulun New Haven Mimarlık Fakültesi'nin Dekanı'nın bir kitabı var. Orada şunu söyler. 'Öğrenci hocasından daha çok arkadaşından öğrenir'. Ve bu da çok önemli bir özellik. Ağabeylerden öğrenmek için söylenebilecek önemli bir özellik.

Figen Kafescioğlu: Anladığımız kadarıyla bu bir yaşam biçimi imiş...

Ataman Demir: "Miş", güzel söyledin, "miş".

Dinleyici Konuk: Muhlis Bey bizim büromuza da gelirdi. Kemal Ahmet Bey rahmetli, benim hocamdı ve ortağım oldu sonra, beraber birçok işlere imza atmak mutluluğuna eriştim. O, bizle çalışmaktan mutlu oldu, biz de ondan mutlu olduk. O biraz evvel bahsettiğiniz direk hikayesi var ya o direk hikayesi bizde de geçerliydi. Şimdi ben de 25 küsur sene öğretim görevliliği yaptım ama serbest çalışıyordum. Yani bizim mesleğimiz yapma, çizme, uygulamaydı. Şimdi ikisi de yok, ikisi de yok. İnternetten bakıyorlar, okuyorlar, hocaya da gerek kalmıyor bir yerde. 1984 yılında Trakya Üniversitesi'nden emekli oldum, 1929 doğumlu ve 86 yaşındayım ama aynadan geçerken kendimi 86 görüyorum, o kadar, başka şeyi olmuyor. Tanıdık bir sima diyorum, selamlaşıyoruz geçiyoruz ama hiç öyle görmüyorum kendimi, hakikaten öyle görmüyorum. Öğrencilerim zaman zaman yıllık toplantılar yapar çok öğrencim oldu. Binlerce öğrenciyi yetiştirdim ve hepsinin ismini soy ismini, hepsini bilirim, konuşurum, yemeklere davet ederler. Yeni açılan meşhur, çok önemli mimarlık fakültelerimiz var üniversitelerimizde gurur duymamak için yani insanın biraz vicdansız olması lazım diye düşünüyorum. Eski öğrencilerin bir tanesi anlattı, sormuş hoca "tanıdığınız Türk Mimarı var mı?" demiş. Çocuklar bakmışlar, birisi ne dese beğenirsiniz. "Ali Ağaoğlu" demiş. İşte bunu söyledikten sonra ne hissederseniz ben de onu hissettim. Yani ben kahroldum. Yaşam mimarını duyuyor, mimari proje var zannediyor. Öyle zannediyor. Ben Edirne'ye gidip gelirken Bahçeşehir tarafında, yeni yeni inşaatlar başlamıştı, yüksek binalar yapılıyordu, 'aman evladım bu toprak, zemin dolgu topraktır biz üniversitedeyken Florya'da Basın Sitesi yapılırdı ve zeminin kaydığı söylenirdi, dolgu ve tehlikeli bir zemindir, o yüksek binaları nasıl yapıyorlar, kazık çakıyorlar mı hiç olmazsa?' dedim. 'Çakıyorlar hocam' dedi. '+0 metre dolguya 20 metre kazık çakıyorlar' dedi. Teşekkür ederim, dinlediğiniz için bu trajik bir durum mimarlık için de ağlanacak bir durum. Yani çok üzülerek

bunu söylüyorum, gülüyoruz ama bu içler acısı bir durum. Evet, gülelim ağlanacak halimize... Efendim Mevlana'nın bir sözüyle bitireyim. 'Bir söz biliyorsan söyle ondan ibret alsınlar, bilmiyorsan sus seni adam sansınlar'.

Figen Kafescioğlu: Tüm katılımcılara ve dinleyicilere tekrar teşekkürlerimizi iletiyoruz.